

61
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Сл. № 24/К.9.18/97

Дата 12.01.1998

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ
СЪД НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ

На вниманието на

г-н Хаджислав **СТАНОВИЩЕ**

12.01.98

от Националния осигурителен институт
по конституционно дело N 18 от 1997 г.

**ОТНОСНО: Искането на главния прокурор за
установяване противоконститу-
ционността на чл. 47б от Закона
за пенсиите**

ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Член 51 от Конституцията дава правото на социално осигуряване за всеки български гражданин, но не определя размера на плащанията за осъществяване на това право. Както и за другите разпоредби на Конституцията, определящи правата на гражданите, начина за осъществяване на това право се определя със закон, в случая Закона за пенсиите. Съгласно посочената разпоредба в страната действа системата на Държавното обществено осигуряване и при определените условия в Закона за пенсиите, гражданите придобиват право на пенсия. Размерът на пенсията като част от правото на пенсия се определя съгласно закона и не може да се твърди, че има разпоредби, които по някакъв начин възпрепятстват правото на гражданите, да им бъде отпусната пенсия и да получават определената по закона пенсия. При това положение не съществува нарушаване на чл. 51, ал. 1 от Конституцията, който прогласява правото на

социално осигуряване, но не определя нито размера на пенсиите, нито условията за придобиване на правото. Приемането на чл. 47в от ЗП противоречи на чл. 51, ал. 1 от Конституцията би довело до извода, че и текстовете, определящи условията за упражняване на правото като възраст или трудов стаж може да бъдат обявени за противоконституционни, тъй като ограничава правото на социално осигуряване поради съществуване на определени изисквания за придобиване на право на пенсия.

В искането си главния прокурор неоснователно се посочва, че е нарушен чл. 57, ал. 1 от Конституцията. Неотменяемостта на правото на социално осигуряване няма нищо общо с максималния размер на пенсиите. Не може да се твърди, че въвеждането на максималния размер по чл. 47в от Закона за пенсиите представлява отменяне на правото на социално осигуряване. Самият термин "отмяна" представлява лишаване от дадено право, но текст, който да лишава от право на пенсия, не съществува в Закона за пенсиите. Правото на пенсия се реализира съгласно закона и обстоятелството, че е определен максималния му размер в чл. 47в не представлява отмяна, а единствено съобразяването с възможностите на осигурителната система да извърши плащанията съобразно постъпленията от осигурителните вноски. Премахването на това ограничение би довело до дефицит на фонда, а за покриването му е необходимо увеличаване на осигурителните вноски, които в момента са най-високите в Европа - средно 40 на сто, а за първа категория труд - 57 на сто върху брутните възнаграждения и на практика при сегашното икономическо състояние са на границите на възможностите за заплащането им от работодателите. Няма осигурителна система, която извършва плащания в неограничен размер, тъй като това би довело до постоянен дефицит. Ограниченията при всички осигурителни системи съществуват под различна форма - максимален размер на плащанията, по-нисък процент при изчисляване на пенсиите на лица с високи доходи, ограничаване на възнаграждението, от което се изчислява пенсията. Самият термин използван в Конституцията "Социално осигуряване" предопределя и неговия обществен характер,

който се изразява в преразпределение на приходите, за да се гарантира минималната издръжка на лицата, които са работили на нископлатени длъжности, но са допринесли също със своя труд за обществото и държавата.

Разходите за пенсии се извършват съобразно постъпленията във фонд "Обществено осигуряване", които се определят всяка година със Закона за бюджета на фонд "Обществено осигуряване". Обстоятелство, че пенсиите се изплащат от отделен фонд показва, че разходите от него могат да се извършват до определен размер, като едновременно с това се гарантират и минималните размери на осигурителните плащания. Приходите във фонд "Обществено осигуряване" постъпват от осигурителните вноски на работещите лица, от които всеки месец се изплащат пенсиите на всички категории пенсионери. Държавното обществено осигуряване в България не изплаща пенсиите в зависимост от натрупаните средства по лични партии на пенсионерите, а прилага разходо-покривната система, която представлява издържане на пенсионерите от работещите лица, които внасят осигурителните вноски. При това положение, въведеното с чл. 47б от ЗП ограничение на пенсиите има своето основание и във връзка с фондовата организация на общественото осигуряване. Приемането, че посочената разпоредба противоречи на Конституцията би довело до извода, че и всички текстове, определящи минималните гарантирани размери на пенсиите - чл. 22, чл. 32, ал. 2, чл. 47б от ЗП също са противоконституционни, тъй като създават уравниловка и не отчитат реалното възнаграждение и трудовия стаж на лицата и следва да се отпускат пенсии в размери от 10 000 лв. и дори под тази сума. На същото основание, каквото е посочено в искането на главния прокурор, може да се атакуват процентите от възнаграждението за определяне на различните видове пенсии или горната граница на обезщетението по Закона за защита при безработица, както и всички начини за определяне на осигурителните плащания. Видно е, че когато се отнася за осигурителни плащания, те трябва да се извършват в такива граници,

които от една страна да отчитат трудовия стаж и получаваното възнаграждение, и от друга страна да се даде възможност да плащат и минималните размери на пенсиите, определени в ЗП, съобразно приходите от осигурителни вноски.

Отделен е въпросът, че отпадането на ограничението по чл. 47в от ЗП би довело до допълнително плащане от фонда на над 50 милиарда лева - сума, която не е предвидена в бюджета на фонд "Обществено осигуряване" за 1998 г. и е невъзможно да бъде събирана от осигурителни вноски върху изплащаните възнаграждения. На практика през 1998 г. няма да бъде дадено в пълен размер предвиденото увеличение на всички пенсии, които са в размер под ограничението на чл. 47в от ЗП, като се има предвид и обстоятелството, че около 500 000 пенсионери получават минималните пенсии, определени от разпоредбите на Закона за пенсиите.

С оглед на изложеното, считаме искането на главния прокурор за установяване противоконституционността на чл. 47в от Закона за пенсиите за неоснователно и следва да бъде оставено без уважение.

УПРАВИТЕЛ:

Н. Николов/